ئاهەنگێڕان بەبۆنەی لەدایـکبونی پێغەمبـەر صلى الله عليه وسلم بیدعه و گومڕایــیه

نووسەر:

مامۆستا ئوسامە تەوحیدی

ئاهەنگێڕان بەبۆنەی لەدایـکبونی پێغەمبـەر صلی الله علیه وسلم بیدعه و گومڕایـــیه

نووسەر:

مامۆستا ئوسامه تەوحیدی شارەزووری

الدولة الإسلامية
خلافة على منهاج النبوة

ساڵی ئامادەکردنی نامیلکە:

١٤٤٧ هـ

بسم الله الرحمن الرحيم

ئاهەنگێڕان بەبۆنەی لەدایکبونی پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم بيدعه و گومڕایــیه

① الله تعالى دەفەرموێت

[ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًاۚ].

واتە: ئەمڕۆ- لە حجة الوداع- دینەکەتانم بۆ کاملّ کرد بەڕوونکردنەوەی دین بۆتان بە تەواوی و سەرخستنتان بەسەر هاوەڵ بڕیاردەرەکاندا، هەروەها تەواو نیعمەتی خۆمم بەسەردا ڕشتن و ڕازی بووم بە ئیسلام کە ئاینتان بێ.

② پێغەمبەر صلى الله عليه وسـلم فەرموویەتی

" إنـي قدتركتكم على مثل البيضاء ليلها كنهارها لا يزيغ

عنها بعدى إلا هالك " أخرجه احمد

بەڕاستی و بێ گومان من لەسەر ڕۆشناییەك ئێوەم جێ هێشتووە، شەوی وەك ڕۆژی وەهایە، هەركەسێك دواى من لێی لابدات، بێگومان تیاچووە

③ وە فەرموویەتی: صلى الله عليه وسلم

" من عمل عملاً ليس عليه امرنا فهو رد " أخرجه مسلم.

هەر كەسێك كردەوەیەك بكات بەدین و فەرمانی ئەم دینەی ئێمەی لەسەر نەبێت، ئەوا لێی وەرناگیرێت. وڕەدئەكرێتەوە

④ **ئیمامی مالیك** رحمـه الله دەفەرمێت:

من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة، فقد زعم أن محمداً صلى الله عليه وسلم خان الرسالة، لأن الله يقول: {اليوم أكملت لكم دينكم} [المائدة: 3]**، فما لم يكن يومئذ دينا، فلا يكون اليوم دينًا.**

الاعتصام للشاطبي (ج/1ص64- 65)

هەرکەسێك لە ئیسلامدا بیدعەیەك بکات و بڵێت ئەمە داهێنراوێکی حەسەنەیە ئەوا وای گومان بردوە کە پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم خیانەت و ناپاکی لەم دینە کردووە، چونکە الله تعالى دەفەرمێت: ئەمڕۆ من دینەکەی خۆمم بۆتان تەواو کرد، بۆیە ئەوەی ئەو ڕۆژە دین نەبووبێت ئەمڕۆیش دین نیە،

بۆیە پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم فەرمووی : **((مَن أَحدثَ في أَمرِنا هذا ما ليس مِنه، فهو رَدٌّ)).**

واتە : هەر کەسێک عیبادەتێک دابهێنێت و لەدینی ئیسلام دا نەبێت وفەرمانی ئێمەی لەسەر نەبێت ئەوا لێی وەرناگیردرێت .

⑤ پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم فەرموویەتی

((خيرُ الناس قَرْنِي، ثم الذين يَلُونَهُم، ثم الذين يَلُونَهُم)،

.

واته: باشترین سەردەم وسەدە سەردەم وسەدەی منە ، پاشان ئەوانەی دوای ئەوان ، پاشان ئەوانەی دوای ئەوان

.

جا لەو سێ سەدەیەدا کەس یادی ئاهەنگێڕان بەلەدایکبونی پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم ی نەکردۆتەوە کەواتە ئەم یادکردنەوەیە فەرمانی لەسەر نەهاتوە و وەرناگیرێت وڕەفزئەکرێتەوە و دەبێت بەبیدعە وگومڕایی

بیدعـەش **بریتیە لەوەی کارێک بکەی ولەدیندا بەڵگەی لەسەر نەهاتبێت** جا ئایا ئاهەنگێڕان بە مولد النبوی خێرە وچاکەیـە لەکاتـێکدا

- تەنانەت یەک ئایەتیش لەقورئانی پیرۆز و یەک

فەرموودەش نەصەصیح و نەزەعیف لەو بارەیەوە نەهاتووە ولەهاوەڵانیشەوە نەهاتووە کاری وایان کردبێت.

- **پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم** بۆ خۆی ئەو یادەی نەکردۆتەوە، و هیچ یەکێک لەهاوەڵان وخانەوادەکەشی کاری وایان نەکردووە .

- **پێشەوا ئەبو بەکر** دوو ساڵ حوکمی کرد و ئەو یادەی نەکردەوە لەکاتێکدا ئەو ڕاستگۆ وهاوەڵی سەفەری پێغەمبەر ﷺ بوو لەکۆچکردن و کێوی غاردا .

- **پێشەوا عومەری کوڕی خەتاب** دە ساڵ حوکمی کرد و ئەو یادەی نەکردەوە لەکاتێکدا ئەو جیاکەرەوەی حەق وناحەق بوو و یەکێک بوو لەهەرە تێگەیشتوەکانی ئوممەت!

- **پێشەوا عوسمانی کوڕی عەفان** سیازدە ساڵ حوکمی کرد و ئەو یادەی نەکردەوە لەکاتێکدا مێردی دوو کچی پێغەمبەر ﷺ بوو و بەشەرمترینی ئوممەت بوو!

- **پێشەوا عەلی کوڕی ئەبو تاڵیب** چوار ساڵ حوکمی کردو و ئەو یادەی نەکردەوە لەکاتێکدا مێردی **فاتمەی کچی پێغەمبەر** ﷺ بوو و ئامۆزای بوو!

- **پێشەوا موعاویە** کەنوسەری وەحی بوو ئەو یادەی نەکردەوە .

- **حەسەن** و**حوسەین** یادی لەدایک بوونی باپیریان نەکردەوە لەکاتێکدا سەرداری گەنجانی بەهەشتن !

- پێغەمبەری صلى الله عليه وسلم وەفاتی کرد ، و ژمارەی هاوەڵان زیاتر بوو لەدوو سەد هەزار و

کەسیان ئەو یادەیان نەکردەوە !

- تابیعیەکان لەدوای ئەوان ئەو یادەیان نەکردەوە !

- چوار ئیمامە بەڕێزەکە: (**أبو حنيفة** و**مالك** و**الشافعي** و**أحمد**) ئەو یادەیان نەکردەوە !

کـەواتـا دەبێ ئەوە بزانین ئەم یـادە **لەلایەن فاطمیە ڕافیزەکانەوە داهێنرا** و ئەوان ئەم بیدعەیان دروست کرد جاهەرکەسێ واز لەقورئان وسونەت وصحابە وتابعین دەهێنێت شوێن ڕافیزە وفاطـمیەکان دەکەوێت ئاوا دۆزەخ ـی لێ پیرۆزبێت

هەندێ لەمەلاکان ئەڵێن بیدعە دووجۆرە

- بیدعەی خراپ
- بیدعەی باش

جا ئەڵێن مولد النبوی بیدعەیەکی چاکە بیدعەی حەسەنە! ئەو وشەیەی لەلای مەلا بیدعەچ ـی وگومڕاکانەوە ڕەواج ـی پێ دەدرێت بۆ برەودان بە بیدعەکردن

بیدعە لەدیـندا بەوشتە دەوترێت کە کەسێکـ ڕێگایەکـ دادەنێت بەمەبەستی نزیکـ بونەوە لە الله تعالـی لەکاتـێکدا قورئان وسونەت ئەو ڕێگایەی دانەناوە بۆ دینداری کـردن چونکـە قاعیدەیەکی شـەرع ـی هەیە **(ئەصـڵ لەشەرع ـدا ئەوەیە هیچ جۆرە پەرستنێ ئەنجام نەدرێت ئەگەر لەقورئان وسونەت بەڵگەی لەسەر نەهاتبێت)**

بەڵام بۆکاروباری دونیا **(ئەصڵ وایە حەڵاڵە تـا بەڵگەیەکـ لەقورئان وسونەت یان ئیجماع یان قیاس هاتبێت بەحەرام کردنی)**

ئەهلی بیدەع کاروباری دونیا ودینیان تێکەڵ کردوە وادەزانن بۆیان هەیە بەناوی دینەوە یاسا دابنێن وبیکەن بەخێر وعیبادەت بۆخەڵکی

بۆنمونە فەرمانمان پێکراوە زیکری الله بکەین لە سونەت دا بۆمان ڕونکراوەتەوە بە سەرە پەنجەکانمان زیکر بکەین ئەهلی بیدەع دێن دەڵێن بەتەسبیح زیکر بکەن ئەوەش خێرە ئەمە پیی دەوترێ **بیدعەی اضافی** واتە زیکرەکە لەشەرع دا ئەسڵی هەیە بەڵام ئەمان چۆنیەتیەکیان بۆزیاد کردوە کەلەشەرع دا نەهاتوە

یان بۆنمونە ئاهەنگێڕان بەیادی لەدایکبونی پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم هیچ بەڵگەیەک لەقورئان وسونەت نەهاتوە ڕۆژی لەدایکبونی پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم تایبەت بکات بۆ ئەهانگێڕان و شرینی بەخشین هتد..

بەڵام دەبینیت ئەهلی بیدەع ئاهەنگێڕانیان کردوە بەدین وخێر لەکاتێکدا لەدین نەهاتوە ئەمە پێی دەوترێ بیدعە واتا ئەسڵی نیە لەشەرع دا مرۆڤ دایهێناوە خستویەتیە پاڵ دینەوە

ئایا لەدیندا هیچ بیدعەیەک هەیە ڕێگەپێدراو بێت وچاکە بێت ؟

وەڵام نـەخێر

چونکـە پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم دەفەرموێت (**كلّ محدثة بدعة وكلّ بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار**)

هەموو نوێگەریەک داهێنراوە وهەموو داهێنراوێک گومڕاییە و هەموو گومڕاییەک بۆئاگرە .

فەرمـووی هەمووی نەیفەرموو هەندێکـی

رواه النسائي في سننه: صلاة العيدين: باب كيف الخطبة،

پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم ئەگەر وتاری دابوایە

ئەیفـەرموو

أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ، وَخَيْرُ الْهُدَى هُدَى مُحَمَّدٍ، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ.. رواه مسلم رقم (867).

لەپـاشان ـدا باشترین وتە كتاب ـی الله یە وباشترین ڕێنمای ڕێنمای محمد ـە صلى الله عليه وسلم و خراپترینی كارەكان ئەو شتانەن بەناوی دینەوە دادەهێنرێن و هەمـوو بیدعەیەكـ گومڕاییە .

كەواتا هەموو بیدعەیەكـ گومڕاییە بەدەق ـی فەرمووده

ئەی چی شـتێ پێی دەوترێ بیدعە

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:دەفەرمووێت

(مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ) رواه البخاري فتح رقم (2697)

هەركـەسێ شتێ داهێنێت لەدیــنەكەمان لەكاتێكدا

لەدین نەهاتبێت ئەو کردەوەیە ڕەد ئـەکرێتەوە.

دانـانی بیدعە و ناوبردنی بەبیدعەی باش تانەدان ـە لەوەی ئیسلام کامڵ نیە پێویستی بەوە هەیە خۆمان شـتی بۆ زیاد بکەین

قال الله تعالى: **[ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًاۚ]**. المائدة/ 3.
ئەمڕۆ دینەکەتـانم بۆکامڵ کـردن و نیعمەتی خۆم ڕشـت بەسەرتاندا بەتەواوی وە ڕازیش بوم بەوەی ئیسـلام دین وڕێبازتان بێت .

کەواتـا دین کامڵ بوە هەرکەسێ شـتێ بۆدین زیادبکات ئەوە **خۆی کردۆتە شەریـکی الله** وشەرع ـی داناوە

ئیمام ـی الشاطبي لـە الاعتصام ت (ج1/ص64- 65)

ـدەفەرموێـت

قال ابن الماجشون: سمعت مالكاً يقول: من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة، زعم أن محمداً صلى الله عليه وسلم خان الرسالة، لأن الله يقول: {اليوم أكملت لكم دينكم} [المائدة: 3]، **فما لم يكن يومئذ دينا، فلا يكون اليوم دينًا.**

ابن مـاجشون دەفەرموێ بـیستم لە **مالـك** دەیفەرموو هەرکەسێ بیدعەیەکـ دابنێت و پێی وابێت بیدعەیەکی چاکـە ئەوە گومانی وایە محمـد صلی الله علیە وسلم ناپاکی کردوە لەگەیاندنی دینی الله چونکە الله ـدەفەرموێت **(ئەمڕۆ دینەکەم بۆکامڵ کردن)** هەرشـتێ لەو ڕۆژەدا دین نەبوبێت ئەمڕۆ نابـێت بەدین

ئیمـام ی شافعی رحمە الله ـدەفەرمووێت

من استحسن فقد شرع"المستصفى 247

هەرکـەسێ بڵێت ئەم بیدعەیە چـاکە ئەوە شەرع ـیداناوە

شەرع ـدانان چیە ؟

الله ـدەفەرموێت

(أَمْ لَهُمْ شُرَكَٰٓؤُاْ شَرَعُواْ لَهُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنۢ بِهِ ٱللَّهُۚ) ئاخۆ ئـەوانە چەند هاوبەشێک بۆ الله دادەنێن بەوەی چەند یاساو بەرنامەیەکیان بۆ داهێنابن لە ئایین کە بە هیچ شێوەیەکـ الله مۆڵەتـی نەدابن وشـتـی وای نەفەرموە

وەڵامــــی گومان ـی ئەوانەی ئەڵێن **ئیمام عــمر** فەرموی ئەمە بیدعەیەکـی باشە !

شـێخ ـی ئیـسلام ابن تیمیه ـدەفەرموێت

فالنبي صلى الله عليه وسلم قد كانوا يصلون قيام رمضان على عهده جماعة وفرادى؛ وقد قال لهم في الليلة الثالثة، أو الرابعة لما اجتمعوا: (إنه لم يمنعني أن أخرج إليكم إلا كراهة أن تفرض عليكم ، فصلوا في بيوتكم ؛ فإن أفضل صلاة المرء في بيته ، إلا المكتوبة) .

پێغەمـبەر صلى الله عليه وسلم لەسەردەم ـی خۆیدا نوێژی تەراویح یان دەکرد بەتاک وبەجەماعەت بەڵام لەشەوی سێهەم یان چوارەم کاتێ هاوەڵان کۆبـونەوە پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم فەرموی (ئـەوەی ڕێگری لێکـردم لەوەی بـێم بۆلاتان ئەوەبوو ترسـام تەراویح بەجەماعەت ببێت بەفەرز لەسـەرتان هەربۆیە لەماڵەکانتان نوێژبکەن چونکە باشترینی نوێژەکان ئەوەیە لەماڵ بکرێت جگەلەنوێژە فەرزەکان)

فعلّل صلى الله عليه وسلم عدم الخروج بخشية الافتراض ، فعلم بذلك أن المقتضي للخروج قائم ، وأنه لولا خوف الافتراض لخرج إليهم .

پێدەچـێت دەرنەچون ـی پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم بۆ نوێژی تەڕاویح لەشەوی چوارەم بەدواوە لەترسی ئەوەبوبێت کەبەوهۆیەوە لەسەریان نەبێت بەفەرز کەواتـە ئەگەر ترسی فەرزبونەکە نەبـایە دەردەچوو بۆلایان

فلما كان في عهد عمر رضي الله عنه جمعهم على قارئ واحد ، وأسرج المسجد، فصارت هذه الهيئة ، وهي اجتماعهم في المسجد على إمام واحد ، مع الإسراج : عملا لم يكونوا يعملونه من قبل؛ فسمي بدعة؛ لأنه في اللغة يسمى بذلك ، ولم يكن بدعة شرعية ؛ لأن السنة اقتضت أنه عمل صالح ، لولا خوف الافتراض، وخوف الافتراض قد زال بموته صلى الله عليه وسلم ، فانتفى المعارض " .

انتهى من

بەڵام لەسەردەمی **ئیمام ی عمر** دا هەموو نوێژخوێنانی بۆنوێژی تەراویح کۆکردەوە لەپشت ئیمامێک وەک ئەمەی کەئێستا دەکرێت کۆبونەوەیان لەپشت ئیمامێ بۆنوێژی تەراویح **ئیمام عمر** ناوی ئەم کارەی برد بەوەی ئەمە بیدعەیەکی باشە چونکە لەزمانەوانیدا بەم کارە دەوترێ بیدعە بەڵام بیدعە نیە لەشەرع دا چونکە لەسونەت دا ئەم کارە بەکارێکی چاک ناوبراوە ئەگەر

ترسی فەرز بونەکەی نەبوایە لەسەردەمی پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم ئەوا بەردەوام دەبون لەکردنی بەڵام بەمردنی پێغـەمبەر صلی الله علیه وسلم ترسی فەرز بونەکە نەمـا بۆیە کێشـە نەما لەئەنجامـدانی بەوشێوەیە. "اقتضاء الصراط المستقيم" (2/ 95-97) .

کەواتـە تەڕاویح کردن بەجەماعەت ئەسڵـی هەبوە بەوشێوە بەڵام لەترسی ئەوەی وەحـی دانەبەزێت بۆ فەرزکردن ـی پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم نەیکـرد بەهاوەڵان بەڵام بەمردنی ئیتر وەحـی دانابەزێت هەر بەسونەتی دەمێنێتەوە ناوبردنیشی بەبیدعە لەڕووی زمانەوانیەوەیە کە لەسەردەم پێغەمبەر صلی الله علیه وسلم لەترسی فەرزنەبون هەموو مانگەکە ئەنجام نەدرا بەڵام بەلاچونی ئەوترسە هەموو مانگـەکە بەوشێوە ئەنجام ـدرا بۆیە لەزمانەوانیدا پێی دەوترێ داهێنراو بەڵام لەشەرعـدا سونەتە چونکە بەوشێوە ئەنجام ـدراوە .

الحمد لله رب العالمين

اللهم صل على محمد وآل محمد

الدولة الإسلامية

خلافة على منهاج النبوة

ساڵی ئامادەکردن : ١٤٤٧ هـ